

Sestra Vasetská stiskla rty a chvíli vyrážku studovala. „Tyfus.“

„Co mám dělat? Existují na to nějaké léky?“

Zavrtěla hlavou. „Polovina mých děvčat dostala buď tyfus, nebo cholera. Čím je člověk starší, tím je průběh nemoci těžší. Nedá se to léčit, a i kdyby dalo, nemáme léky. Ani nemůžeme provádět operace, protože už došly jehly a obvazy.“ Vrhla na mě stejně přísný pohled jako kdysi na mladé sestřičky, aby se chovaly slušně. „Radím vám, abyste odsud co nejdřív odešla, než chytnete něco dalšího.“

Trvalo to dva dny. Seděla a polehávala jsem vedle maminky, omývala jí obličej, sčesávala jí vlasy dozadu. Předčítala jsem jí z jedné ze Sergejových básnických knih, stejně jako mi ona četla pohádky v dětství. Když se zmítala a horečnatě blábolila, držela jsem ji za ruku a říkala jí, že ji miluju.

Smrt byla pokojná. Maminka se ponořila do klidu, který byl hlubší než spánek, a potom prostě přestala dýchat. Říkala jsem si, že bych měla být vděčná, že její utrpení skončilo, byla jsem však příliš ochromená, než abych vůbec něco cítila. Sešla jsem dolů, abych to oznámila Sergejovi, a s nepřírozenou lhostejností jsem pronesla: „Maminka zemřela.“ Sergej mě objal a rozplakal se, ale já dokázala jen poslouchat a otupěle přikyvovat, strnulá a křehká jako porcelánová panenka. Byl to Sergej, kdo zabalil maminku do deky, kdo podplatil správce hřbitova jejími botami a punčochami, aby mohla být pohřbená vedle tatínka. Sergej mluvil nad jejím hrobem o své starší sestře, která oslnila celý Sankt-Petěrburg. Ta žena zemřela už před mnoha lety a zničující pravdou bylo, že bylo snadnější milovat tu zamlklejší, drobnější osobku, která se z ní stala. Během těch tří let po tatínkově smrti jsme se sblížily a péče o ni se stala středobodem mého života. Kým bych bez ní byla?

Sergej, jak pro něj bylo typické, netruchlil. Po pohřbu se vrátil ke svému psaní, přestože v *Nových hlasech* vycházelo čím dál méně jeho příspěvků. Neustále byl na cestě někam nebo odněkud a snažil se zůstat ve spojení s těmi několika přáteli, kteří dosud žili ve městě. Pokoj byl snesitelný, jen když tam byl se mnou a klábosil bez ohledu na moje jednoslovné odpovědi. Ale většinu dní jsem trávila o samotě, snažila se číst nebo šít a to ticho se mi vsakovalo do kostí. Ta moje část, která stále doufala, zemřela s maminkou. Nebylo na co se těšit, nezbylo nic než bolestné vzpomínky. Pouze jsem existovala v nekonečné, bezútěšné přítomnosti.

Na konci roku 1920 mi bylo devatenáct a skoro jsem se necítila jako člověk. Neměla jsem žádné přátele, žádné vztahy s okolním světem. Obvyklé radosti žen mého věku – zamilovanost, nabídky k sňatku – byly pro mě tak nedostupné, že mi připadaly nepochopitelné. Když jsem několik dní po první sněhové vánici spatřila ležet v závěji starou ženu, pomyslela jsem si, proč v ní proboha odpočívá. Pak jsem se podívala pozorněji a spatřila její prázdný pohled a omrzlou kůži. Zpod šatů jí trčela bosá, zkroucená chodidla a mně okamžitě blesklo hlavou, jestli jí boty ukradli před smrtí, nebo až po ní. Rychle jsem pokračovala v cestě a říkala si, že to není můj problém. Všimla jsem si, že necítím žádný soucit, další důkaz toho, jak moc jsem se změnila. Další týden se přímo přede mnou zhroutil na zem shrbený stařec, jako by z něj v polovině kroku vyprchala vůle k životu. Obešla jsem ho, srdce zmrzlé jako Něva. Jednou jsem minula uzlíček, možná mrtvé dítě, ale otočila jsem hlavu jinam. Nechtěla jsem to vědět.

Byl to Sergej, kdo mě vytáhl z izolace, která se stávala mým trvalým útočištěm. Jednou večer, když jsme seděli u maličké porce ovesné kaše a snažili se, aby nám vydržela co nejdéle, mi začal líčit poslední potupu nového šéfredaktora *Nových hlasů*, který, jak se Sergej domníval, uměl sotva číst a psát. „Chce ilustrace ke všem textům, nejen na obálku. Jenže smyslem literárního časopisu jsou *slova*, co myslíš?“